

Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých

magisterský študijný program

Predmet: Pedagogika mentálne postihnutých

1. Koncepcia primárneho vzdelávania pre žiakov s mentálnym postihnutím. Konkretizácia obsahu vzdelania: učebný plán, učebné osnovy, učebnice. Otázka kvality života žiakov s mentálnym postihnutím v primárnom vzdelávaní. Perspektívy rozvoja primárneho vzdelávania jednotlivcov s mentálnym postihnutím. Alternatívne smery a trendy v pedagogike mentálne postihnutých.
2. Obsah vzdelávania vo variante A v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.
3. Obsah vzdelávania v B variante v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.
4. Obsah vzdelávania v C variante v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.
5. Praktická škola a jej význam pre žiakov s mentálnym postihnutím. Učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.
6. Odborné učilište – ako typ školy, v ktorej sa realizuje profesionálna príprava žiakov s mentálnym postihnutím na povolanie. Učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.
7. Osobnosť žiaka s MP – osobitosti vyplývajúce z mentálneho postihnutia na proces učenia: charakteristika, vytváranie predstáv, formovanie a osvojovanie si pojmov, zručností a návykov, osobitosti v správaní.
8. Školská politika – ciele, úlohy, zásady, organizácia vzdelávania, spôsoby riadenia, hodnotenia a kontroly. Práva a povinnosti pedagogického zamestnanca. Riaditeľ školy a školského zariadenia – rozsah jeho práv a povinností, modely riadenia. Kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Rozsah priamej vyučovacej činnosti a priamej výchovnej činnosti pedagogických zamestnancov. Školská inšpekcia ako kontrolný orgán. Školské poradné orgány – rada školy (úlohy a postavenie), metodické orgány, vnútorný poriadok. Proces celoživotného vzdelávania pedagogických zamestnancov.
9. Dokumentácia v špeciálnych školách a špeciálnych zariadeniach, legislatívne východiská (zákon 245/2008 Z.z. § 11 ods. 3), základné terminologické vymedzenia, prehľad o aktuálnych legislatívnych a iných predpisoch súvisiacich so školskou dokumentáciou. Rozdelenie školskej dokumentácie, školská dokumentácia v špeciálnych školách a výchovných zariadeniach, dokumentácia v špeciálnej materskej škole, praktickej škole, odbornom učilišti, školskom klube detí, školskom internáte a iné, vysvedčenia a osvedčenia. Vedenie a archivácia dokumentácie v špeciálnej základnej škole.
10. Pojem, predmet, úlohy a ciele didaktiky v špeciálnych školách pre žiakov s mentálnym postihnutím. Osobitosti výchovno-vyučovacieho procesu žiakov s mentálnym postihnutím. Vyučovacie zásady a ich uplatnenie z hľadiska žiakov s mentálnym postihnutím. Vyučovacie metódy – ich uplatnenie z hľadiska obsahu, veku a mentálnych schopností žiakov s mentálnym postihnutím. Organizačné formy vyučovania v špeciálnych školách. Vyučovacia hodina, jej typy a štruktúra. Vychádzky a exkurzie – uplatnenie regionálnych prvkov pri vyučovaní.
11. Výchovno-vyučovací proces žiakov s mentálnym postihnutím. Vnútorná a vonkajšia motivácia učenia. Rozvoj schopnosti žiakov učiť sa. Riadenie triedy a komunikácia.

- Verbálny a neverbálny prejav učiteľa. Hodnotenie žiakov. Výhovné a výučbové problémy žiakov. Osobnosť špeciálneho pedagóga – charakteristika, požiadavky, profilácia. Etika v špeciálno-pedagogickej činnosti.
12. Vymedzenie pojmov inklúzia, integrácia, segregácia. Zákon č.245/2008 Z.z a školská integrácia. Legislatíva a dokumentácia, práva a povinnosti účastníkov integratívneho vzdelávania. Materiálno-technické, priestorové a personálne zabezpečenie. Úlohy a postavenie špeciálno-pedagogického poradenstva v procese integrácie. Pedagogická dokumentácia školy a vypracovanie individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu pre žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Kompetencie špeciálneho pedagóga a tímová spolupráca v procese školskej integrácie a inklúzie.
 13. Systém pracovných možností profesionálneho zamerania jednotlivcov s mentálnym postihnutím. Funkcie práce – zamestnávania: rekreačná, výchovná, diagnostická, terapeutická. Práca a psychomotorický rozvoj, rozvíjanie kognitívnych funkcií, rozvíjanie emocionality, motivácie a socializácie. Osobnostné, organizačné, materiálové a technologické determinanty profesionálnej orientácie u žiakov s mentálnym postihnutím. Od segregácie k pracovnej integrácii. Bezpečnostné a organizačné limity pracovného zamerania u jednotlivcov s mentálnym postihnutím. Výchovné poradenstvo a pracovná orientácia žiakov (podpora, postupy, stratégie...).
 14. Žiaci so špecifickými vývinovými poruchami učenia. Problematika špecifických vývinových porúch učenia v edukácii. Zásady reedukácie špecifických vývinových porúch učenia.
 15. Charakteristika osôb s ťažkým a viacnásobným postihnutím. Medicínske, filozofické, pedagogické aspekty ťažkého a viacnásobného postihnutia. Organizácia, plánovanie a prevedenie edukačného procesu u žiakov s ťažkým a viacnásobným postihnutím. Metódy a formy práce u žiakov s ťažkým a viacnásobným postihnutím (Bazálna stimulácia, Snoezelen, polohovanie, masáže...). Stimulácia jednotlivých sensorických, kognitívnych, motorických funkcií, sebaobsluhy, komunikácie.
 16. Charakteristika žiakov s poruchami autistického spektra. Etiológia, klasifikácia. Problematika žiakov s autizmom a pridruženým mentálnym postihnutím. Vzdelávanie žiakov s PAS v špeciálnych základných školách. Integrované vzdelávanie žiakov s PAS. Metódy a formy práce žiakov s PAS v edukačnom procese.
 17. Žiaci s poruchami správania – problematika porúch správania v edukácii. Syndróm ADHD ako špeciálnopedagogický problém.
 18. Úvod do problematiky špeciálnopedagogického poradenstva. Koncepcie špeciálnopedagogického poradenstva. Legislatíva týkajúca sa špeciálnopedagogického poradenstva. Ciele, formy a princípy špeciálnopedagogického poradenstva. Špeciálnopedagogický poradenský proces. Metódy, zásady a formy práce a komunikácia v špeciálnopedagogickom poradenskom procese. Osobnosť poradcu v špeciálnopedagogickom poradenstve. Etika v špeciálnopedagogickom poradenstve.
 19. Charakteristika a rozdelenie učebných pomôcok. Zaradenie učebných pomôcok a didaktickej techniky vo vyučovaní. Špeciálne učebné pomôcky pre žiaka s mentálnym postihnutím. Špeciálne učebné pomôcky pre žiaka s viacnásobným postihnutím. Diagnostická a rehabilitačná funkcia špeciálnych pomôcok v školskej praxi. Tvorba špeciálnych učebných pomôcok v edukačnej praxi špeciálneho pedagóga.
 20. Historický prehľad vyučovania v zariadeniach pre žiakov s mentálnym postihnutím. Evanjeliové východiská v prístupe k ľuďom s mentálnym postihnutím. Jednotlivci s mentálnym postihnutím z hľadiska Katolíckej cirkvi. Kultúra života a Civilizácia lásky ako predložená ponuka Katolíckej Cirkvi s ohľadom na ľudí s postihnutím.

Literatúra:

Aktuálne platné legislatívne dokumenty, štátne vzdelávacie programy.

HORŇÁKOVÁ, M. – RAČKOVÁ, O. 2016. *Poruchy správania ako výzva*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2016. 258 s. ISBN 978-80-561-0359-3.

LECHTA, V. et al. 2010. *Základy inkluzívnej pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

ORIEŠČIKOVÁ, H. 2010. *Komparatívna špeciálna pedagogika*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2010. 262 s. ISBN 978-80-08084-536-0.

ORIEŠČIKOVÁ, H., HRČOVÁ, J. 2010. *Snoezelen*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2010. 88 s. ISBN 978-80-8084-639-8.

PŘINOSILOVÁ, D. 2007. *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno : Paido. 2007. 178 s. ISBN 978-80-7315-157-7.

RAČKOVÁ, O. 2010. *Vybrané aspekty špeciálnej pedagogiky na báze kresťanskej filozofie a teológie*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2010. 155 s. ISBN 978-80-8084-591-9.

RAČKOVÁ, O. 2015. *Obsah primárneho vzdelávania v špeciálnych základných školách*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2015. 186 s. ISBN 978-80-561-0247-3.

RAČKOVÁ, O. 2014. *Vybrané aspekty inkluzívnej pedagogiky I.: od segregácie k inklúzii*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2014. 99 s. ISBN 978-80-561-0148-3.

RAČKOVÁ, O. 2014. *Vybrané aspekty inkluzívnej pedagogiky III. : východiská inkluzívnej pedagogiky na báze kresťanskej filozofie a teológie*. Ružomberok: Verbum, 2014. - 95 s. - ISBN 978-80-561-0150-6.

ROCHOVSKÁ, I. et al. 2013. *Špeciálne didaktiky predmetov vo výchove a vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím III*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2013. 104 s. ISBN 978-80-561-0017-2.

SKOKANOVÁ, A. 2011. *Komunikačné kompetencie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia*. VERBUM - vydavateľstvo KU Ružomberok. 2011. 92 s. ISBN 9788080847920.

SKOKANOVÁ, A. 2012. *Interferenčné vplyvy pôsobiace na komunikačné kompetencie rómskych žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami*. Bratislava : Sapientia, 2012. 167 s. ISBN 978-80-892-2923-9.

STANKOWSKI, A. et al., 2010. *Antropotechnika-kultúrotechnika-sociotechnika v špeciálnej pedagogike*. Ružomberok: Verbum, 2010, 368 s. ISBN 978-80-808459-8-8.

ŠILONOVÁ, VIERA – KLEIN, VLADIMÍR: 2015. *Edukácia sociálne znevýhodnených žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia*. Prvé vydanie. VERBUM – vydavateľstvo KU Ružomberok. 2015. 225 s. ISBN 978-80-561-0262-6.

ŠILONOVÁ, V. - KLEIN, V. 2018. *Edukácia sociálne znevýhodnených žiakov so špecifickými poruchami učenia*. Druhé rozšírené vydanie. VERBUM - vydavateľstvo KU v Ružomberku. 2018. 274 s. ISBN 978-80-561-0558-0.

ŠILONOVÁ, V. 2018. *Asistent pedagóga v inkluzívnej škole*. VERBUM - vydavateľstvo KU v

Ružomberku. 2018. 95 s. ISBN 978-80-561-0590-0.

THOROVÁ, K. 2006. *Poruchy autistického spektra*. Praha : Portál, 2006. 453 s. ISBN 8073670917.

VALENTA, M., MICHALÍK, J. 2018. *Mentální postižení. 2. přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Grada publishing. 2018. 392 s. ISBN: 978-80-271-0378-2.

VANČOVÁ, A. 2005. *Základy pedagogiky mentálně postihnutých*. Bratislava : Sapiaientia, 2005. 332 s. ISBN 80-968797-6-6.

VAŠEK, Š. 2007. *Špeciálnopedagogická diagnostika*. Bratislava : Sapiaientia, 2007. 186 s. ISBN 978-80-89229-05-5.

VAŠEK, Š. 2008. *Základy špeciálnej pedagogiky*. Bratislava : Sapiaientia, 2008. ISBN 978-80-89229-11-6.

ZELINA, M. 2000. *Alternatívne školstvo*. Bratislava : Iris, 2000. 255 s. ISBN 80-88778-98-0.